

Skelettet fra loftet

Af Lars Donatzky

I disse dage i december 2017 står den konservatorstuderende Ida Hansen på Landbohøjskolen på Frederiksberg og er i gang med afrensning af knoglerne på et skelet. Hendes bachelorprojekt består i at finde den bedst mulige metode.

I 1890'erne var dansk travsport flyttet fra Lyngbyvejen til Charlottenlund Travbane, og diskussionen pågik stadigvæk. Skulle man satse på russiske eller amerikanske travheste til at forbedre den danske landavl til hurtigere, lettere og mere driftssikre køreracer.

I virkeligheden havde også fuldblodet været inde i billedet til at forædle landbrugets køreheste, men den diskussion var opgivet, da bønderne ikke ville have det "adelige snobberi", og da eksperimenterne med krydsning heller ikke havde været lovende.

"Amerikanerne" vandt

Nu stod valget mellem den russiske og amerikanske travhest, og her vandt den stærke generalsekretær Hugo Jørgensen fra Det Danske Travelskab (Charlottenlund Travbane) og hans støtter i 1897 med deres ideer om den amerikanske travhest. Hugo Jørgensen havde rejst meget, og han var opsat på at frembringe

en konkurrencedygtig dansk travhest. Samtidig vidste man, at de amerikanske travere fejrede store triumfer både hjemme og efter eksport til især Tyskland, Østrig og Italien.

Og hesteejerne og trænerne var jo ligeglade med den elitære diskussion blandt hesteavlens teoretikere. For dem gjaldt det blot om at vinde, om det så var med en lille norsk fjordhest, en hest af frederiksborg-blod, en russisk Orloff-traver eller en amerikaner.

En fremtrædende modstander af den amerikanske traver betegnede den amerikanske traver som "hjortehalset, lille og ubetydelig", og russerhingsten Prizrack havde da også haft succes med sine første årgange i 1893 og 1894.

120 år senere

Alligevel. Hugo Jørgensen fik lov til på selskabets vegne at indkøbe den otte år gamle amerikanske traver Shadeland Lamott til indførsel 26. februar 1897. Og det fremgår både af en navneplade ved skelettet og af et uddrag fra årsberetningen fra Landbohøjskolen 1913-1914, at det handler om den samme hingst født i 1889. Skelettet er i 1913 eller i 1914 blevet skænket af Det Danske Travselskab til Husdyrbrugssamlingen, og flere organer er sendt til opbevaring i anatomisk museum.

På den måde knyttes det 120 år gamle indkøb direkte til Ida og hendes opgave.

Supervisor og konservator Annika Normann Andersen pakker Shadeland ud.

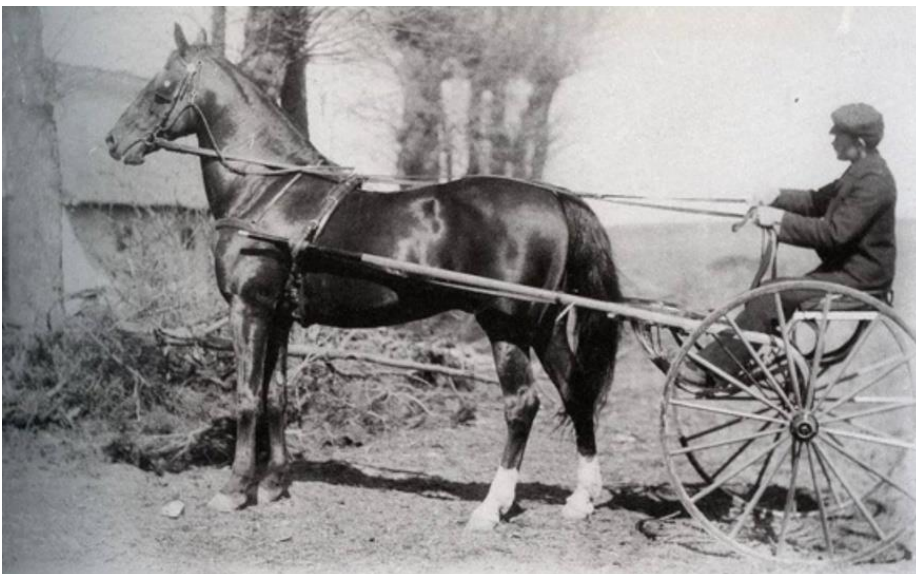
Ida arbejder med skelettet. Hovedet blev taget af ved transporten fra loftet, og et bagben blev mistet i processen. Men begge dele skal nok komme på igen.

Ida arbejder – og man kan se forskel.

Før transport fra loftet. Shadeland er pakket ind i midten, hvis der skulle være tvivl. Hovedet ligger nedenfor.

Shadeland Lamott omkring 120 år tidligere.

Hingsten blev født i 1889 på Shadeland Farm i Pennsylvania tæt på en af de store nordamerikanske søer, Lake Erie, og den fik noteret en amerikansk rekord på milen (1609 meter) på 2:29 $\frac{1}{4}$ - omregnet til kilometertid 1.32,8 – eller i fart ca. 38 km/time. På den tid var (den amerikanske) verdensrekord på 2:04 eller 1.17,1 (46,7 km/time), mens den første rekord for den første danskregistrerede hest og stjerne Gambrinus var 1.47,3 (33 km/time). Der var fart at hente i Amerika!

På det tidspunkt kom de fleste amerikanske importere til Danmark fra Tyskland, og Shadeland Lamott havde efter import til Tyskland i 1894 både forsøgt sig i løbene i Hamborg og Berlin - og i avlen med enkelte afkom, før han blev hentet til Danmark. Den tyske rekord blev 1.34,8 på langdistance på Berlin Westends bane d. 30. juni 1896. I Danmark startede hingsten iflg. rekordbøgerne ikke. Hugo Jørgensen ville sandsynligvis ikke risikere at ødelægge hingstens omdømme..

Men den lysebrune hingst havde både en god afstamning, et smukt eksteriør og en usædvanlig jordvindende og let travbevægelse.

Den amerikanske travsport stamfader Hambletonian 10, som selv havde fuldblod i sig, var placeret tre gange i stamtavlen som tipoldefar, og når man ved, at Hambletonian 10 levede og avlede fra 1849 til 1876, er der tale om et karakteristisk og ganske hurtigt generationsskifte for den amerikanske traver.

Følgende er fra Dansk Traver Stambog nr. 1 og 2.

Stamtavle:

Shadeland Lamott, 13760.							
Lysbr. amer. H. F. 1889. Rekord 2:29 ¹ / ₄ for 1 eng. Mil og 1:35 pr. Km.							
Heroine				Wilkes Nutwood, 8000			
Virginia		Shadeland Hero, 2628		Lizzie Wilkes		Nutwood, 600	
Datter af	Volunteer, 55	Lizzie	Satellite, 2500	Ladoga	George Wilkes, 519	Miss Russell	Belmont, 64
Sharpless (Fbl.)	Lady Patriot	Hambletonian, 10	Gold Button	Hambletonian, 10	Pet	Robert Bonner, 270	Belle Thornton
				Belle Thornton	Mambrino Patchen, 58	Dolly Spanker	Hambletonian, 10
					Sally Russell	Pilot Jr., 12	Belle
						Abdallah, 15	

Afstamning og præmiering:

Shadeland Lamott, 13760.

(A. T. R., Vol. IX.; D. Tr. Stbg. I., Pag. 84, 134 og 166; D. Tr.-G.-B. I., Pag. 121 og 144, og II., Pag. 207; Ldbf. Stbg. II., Pag. 38; F. A. Stbg. II., Nr. 33.)

Lysebr. H. 165 cm. F. 1889 paa Shadeland Stock Farm, Crawford Co., Penn., U. S. A., v. Wilkes Nutwood af Heroine. Rekord 2:29¹/₄ for 1 eng. Mil og 1:35 pr. Km. Kaaret i 1897 som Beskeler for Hamburg og Omegn.

Præmier. 1897: 1. Pr. paa D. T. S.s Skue i Charlottenlund, 3. Pr. paa Statsskuet i Roskilde. 1900: 1. Pr. og Ærespr. paa Landmandsforsamlingen i Odense. 1901: 2. Pr. samt Afkom i 2. Kl. paa Statsskuet i Roskilde. 1903: 1. Pr. paa Fællesskuet i Charlottenlund. 1907: 3. Pr. paa Fællesskuet i Roskilde.

Beskrivelsen er jo ikke dårligere:

Beskrivelse. 1897: En smuk, ædel Hingst med god Ryg og Lænd, godt Kryds, Halen vel ansat, Brystkassen dyb, Skulderen flad, lidt fremskudt, Halsen velrejst og godt forenet med et ædelt Hoved, lidt stiv Nakke, Laarene gode, Haser og Underlaar tilfredsstillende, Forpiberne fine, Forkoderne noget rette, Bagkoderne noget gallefyldte, Bevægelsen let og jordvindende (Statsskueprotokollen). 1900: En overordentlig ædel og skøn Hingst af ren amerikansk Fuldblodstravertype, Gangen som Traver udenfor Kritik, men noget skrævende (Odense).

Til Bedækning

paa

Charlottenlunds Traverbane.

Shadeland Lamott.

Brun amerikansk Traverhingst ved Wilkes Nutwood af Heroine. Rekord 2:29¹/₄ pr. eng. Mil og 1:34₈ pr. Km. Højest præmieret i Charlottenlund 1897, i Roskilde 1897, 1901 og 1902, i Odense 1900. Taxt: Traverhopper 50 Kr. og 5 Kr. i Stalden, andre Hopper 20 Kr. og 2 Kr. i Stalden.

Announce fra
Dansk Idrætsblad
1902.

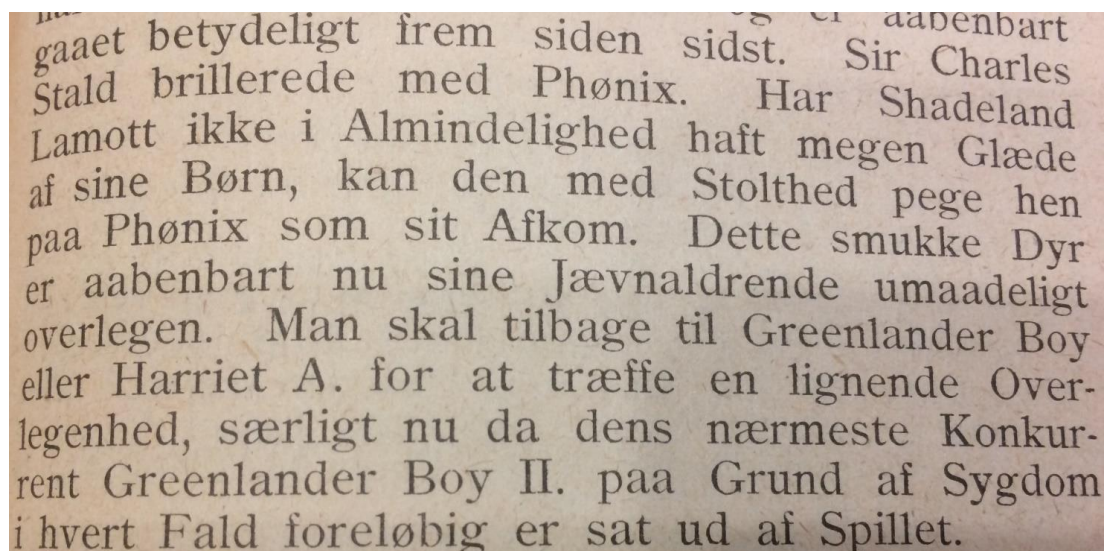
Populær i avlen – tidlige talenter

Shadeland Lamott blev straks populær i avlen i Danmark, og i perioden fra 1898 (16 afkom) til 1913 (8 afkom) fik han 332 afkom registreret i de danske traverstambøger.

Den første årgang viste tidligt talent, og i det allerførste toårsløb i juni 2000, som samtidig var det største for årgangen i hele sæsonen, nemlig Opdrætningsløbet, mødte ikke færre end "otte af hingstens sønner og døtre blandt den halve snes" deltagere, som Dansk Idrætsblad beskrev det.

Vinderen Shadeland Hastings er en af dem, og kuldet har andre stjerner som bl.a. Mira og Mignon. Det er faktisk sådan, at kun den første danskfødte hoppestjerne i Danmark, Eva, er bedre end hingstens afkom i denne 1898-årgang. Eva vinder Kriterium og derby, men i derbyet følges hun på de næste pladser af tre Shadeland Lamott-børn.

De første år har Shadeland Lamott klassiske vindere i Opdrætningsløbet 1900 Shadeland Hastings, 1902 Bazar, 1903 Alex Bukephalos, i Kriteriet: 1902 Phoenix, 1907 Axel, i Derbyet i 1903 Phoenix og 1907 Dagmar Lamott, men der er stadig i 1902 stor skepsis hos kritikerne af den amerikanske traver, hvilket fremgår af referatet i Dansk Idrætsblad efter Phoenix' Kriteriesejr:

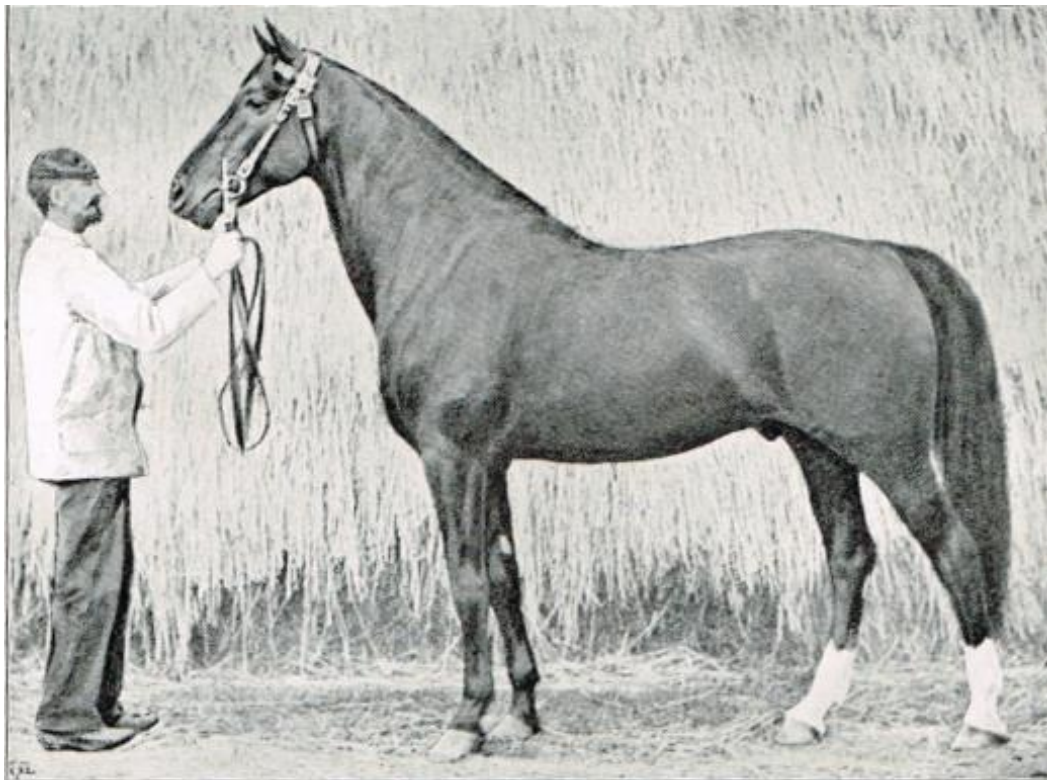

... gaaet betydeligt frem siden sidst. Sir Charles
Stald brillerede med Phønix. Har Shadeland
Lamott ikke i Almindelighed haft megen Glæde
af sine Børn, kan den med Stolthed pege hen
paa Phønix som sit Afkom. Dette smukke Dyr
er aabenbart nu sine Jævnaldrende umaadeligt
overlegen. Man skal tilbage til Greenlander Boy
eller Harriet A. for at træffe en lignende Over-
legenhed, særligt nu da dens nærmeste Konkur-
rent Greenlander Boy II. paa Grund af Sygdom
i hvert Fald foreløbig er sat ud af Spillet.

Phoenix blev altså derbyvinder året efter, og Shadeland Lamott blev avlschampion ved, at afkommet tjente flest penge i årene 1901 til 1908.

Avlschampion 1901-1908

1901	Shadeland Lamott	19.613 kr.
1902	Shadeland Lamott	41.300 kr.
1903	Shadeland Lamott	40.400 kr.
1904	Shadeland Lamott	44.975 kr.
1905	Shadeland Lamott	45.150 kr.
1906	Shadeland Lamott	51.250 kr.
1907	Shadeland Lamott	46.850 kr.
1908	Shadeland Lamott	37.290 kr.

Shadeland Lamott fra Dansk Traver Stambog 2.

*Foto af datteren og
derbyvinderen, den
rødskimlede Dagmar
Lamott.*

Gik af mode som traverhingst

Succesen var sikret, men travselskabet købte nye amerikanertravere. I 1904 Refero for 11.000 kr., i 1907 The Dreamer for en voldsom sum svarende til 40.000 kr. Det sidste blev muliggjort ved Klasselotteriets lodtrækning i det samme efterår, der gav Det Danske Travelskab den store gevinst på 180.000 kr.

Disse hingste kom på mode og erstattede Shadeland Lamott som avlschampion. Men det var også et udtryk for, at den amerikanske avl og sport udviklede sig med lynets hast, og f.eks. havde The Dreamer løbet milen på 2:10 som treårs (1.20,8 eller 44,55 km/time). Sammenlign med Shadeland Lamotts 38 km/time.

Når Shadeland Lamott alligevel fik en masse trav-registrerede afkom i de følgende år, f.eks. 24 så sent som i 1911, så kan man fra stambogens opdrættelse se, at det nu handlede om gårdejere og deres hopper, så de fleste af disse afkom aldrig blev forsøgt på en væddeløbsbane.

Naturligvis satte de mange afkom deres afgørende præg på dansk travavl i en årrække herefter, men selv om man måske kan finde nogle efterkommere i dag, kan man ikke sige, at Shadeland Lamott har haft en reel indflydelse på dansk den danske travhest anno 2017.

Skal skelettet tilbage til Lunden?

Alligevel er den en god portion travhistorie i sagen, og skal skelettet ikke udstilles på veterinærhistorisk museum, så var en udstilling i den store spillehal på Charlottenlund Travbane måske en mulighed. Så vidt jeg har forstået, har opholdet på loftet på Landbohøjskolen gjort, at der ikke vil ske yderligere forringelser ved ophold der. Og det var trods alt her, den stod til bedækning den vigtige første del af avlskarrieren.